

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Svalová práce	7
2.1	Sval.....	7
2.2	Druhy svalových činností.....	9
2.3	Získávání energie pro svalovou kontrakci	10
2.4	Bazální metabolismus (BM).....	11
2.5	Měření energetického výdeje	12
2.5.1	Nepřímá kalorimetrie	12
2.5.2	Stanovení energetického výdeje pomocí ventilometrie	14
2.5.3	Odhad EV pomocí tabelárních hodnot.....	14
2.6	Hodnocení energetického výdeje	21
2.6.1	Hodnocení energetického výdeje u dynamické práce vykonávané velkými svalovými skupinami.....	21
2.7	Hodnocení dynamické práce vykonávané vsedě nebo vstoje	23
2.8	Statická práce	23
2.9	Režim práce a odpočinku u statické práce	24
2.10	Lokální svalová zátěž	27
2.11	Hodnocení lokální svalové zátěže	29
2.12	Praktický příklad hodnocení.....	32
2.13	Zdravotní důsledky nadměrné svalové zátěže.....	1
2.13.1	Fyziologická únava:	33
2.13.2	Patologická únava	33
2.13.3	Chronická patologická únava.....	34
2.14	Zdravotní důsledky nadměrné jednostranné svalové zátěže	1
3	Reakce kardiovaskulárního systému na svalovou zátěž.....	36
3.1	Úvod.....	36
3.2	Adaptace srdce na zátěž	36
3.3	Zásobení srdečního svalu kyslíkem.....	37
3.4	Význam ejekční frakce levé komory jako ukazatele normální hemodynamiky	37
3.5	Měření srdeční frekvence při práci.....	37
3.6	Reakce srdeční frekvence na pracovní zátěž.....	38
3.7	Hodnocení srdeční frekvence	41
4	Časové a pohybové studie	43
4.1	Postup při provádění časových snímků:.....	43
	Protokol (Časový snímek).....	45
5	Antropometrické metody ve fyziologii práce.....	47
5.1	Somatometrické charakteristiky.....	47
5.1.1	Hmotnost těla :	47
5.1.2	Výškové a délkové rozměry:.....	47
5.1.3	Šířkové rozměry:	48
5.1.4	Obvodové rozměry:.....	49
5.2	Měření podkožního tuku	50
5.2.1	Měření podkožního tuku kaliperací.....	50
5.2.2	Nejčastěji používané kožní řasy (obr. č. 5.9)	51
5.2.3	Jiné metody měření tělesného tuku	51
5.3	Složení těla	52
6	Pracovní místo a pracovní poloha	56
6.1	Uspořádání pracovního místa.....	56

6.2	Stoj a práce vstoje	56
6.2.1	Nejčastější poruchy držení těla při práci vstoje jsou:.....	56
6.2.2	Zdravotní důsledky práce vstoje	57
6.2.3	Při posuzování pracovního místa vstoje hodnotíme:.....	57
6.3	Práce vsedě:.....	58
6.3.1	Pracovní židle.....	60
6.3.2	Zorné podmínky	60
6.3.3	Pracovní plocha	61
6.3.4	Vliv špatného sezení na páteř:.....	61
6.4	Příloha	62
7	Manipulace s břemeny	76
7.1	Ruční manipulace s břemeny	76
7.2	Příloha	77
8	Práce v nepříznivých tepelně vlhkostních podmínkách	79
8.1	Teplota těla.....	79
8.2	Termoregulace.....	80
8.3	Reakce organismu na práci v horku:.....	83
8.4	Hodnocení pracovního tepelné zátěže	85
8.4.1	Hodnocení fyziologické	85
8.4.2	Hodnocení predikční	88
8.5	Pitný režim	91
8.6	Chladová zátěž a její hodnocení.....	93
9	Směnová práce	97
9.1	Cirkadiánní rytmus.....	97
9.2	Vliv směnné práce na zdraví	98
9.3	Základní požadavky na vícesměnný provoz	99
9.4	Výběr osob pro vícesměnný provoz.....	99
10	Pohybová aktivita – trénink.....	101
10.1	Vytrvalostní trénink.....	101
10.1.1	Vliv vytrvalostního tréninku na kardiovaskulární systém.....	102
10.1.2	Vliv vytrvalostního tréninku na tlak krve	103
10.1.3	Vliv vytrvalostního tréninku na respirační systém.....	104
10.1.4	Vliv vytrvalostního tréninku na kosterní sval	104
10.1.5	Vliv tréninku na endokrinní systém.	105
10.1.6	Vliv vytrvalostního tréninku na vegetativní nervový systém.....	106
10.2	Silový trénink	106
10.3	Přerušování tréninku	106
11	Metody vyšetřování fyzické zdatnosti v preventivním lékařství	108
11.1	Druhy a zdroje zatížení	109
11.2	Hodnocení zátěžových testů.....	110
11.2.1	Podmínky provádění zátěžových testů:.....	111
11.3	Funkční hodnoty:.....	111
11.4	Aerobně - anaerobní práh.....	115
11.4.1	Anaerobní práh.....	115
11.4.2	Aerobní práh.....	117
12	Práce ve sníženém a zvýšeném barometrickém tlaku	119
12.1	Reakce organismu na pobyt ve vysokých nadmořských výškách:	119
12.1.1	Horská nemoc.....	120
12.2	Vliv zvýšeného barometrického tlaku.....	121
13	Fyziologie práce mladistvých.....	122

14	Psychická pracovní zátěž	125
14.1	Stres a zátěž.....	125
14.2	Terminologické rozdíly při popisu zátěže-stresu.	125
14.3	Některé koncepte stresu.....	125
14.3.1	Biologická koncepce	126
14.3.2	Psychologická koncepce	126
14.4	Stres a zdraví	131
14.5	Pracovní zátěž	131
14.6	Práce a zdraví.	132
14.7	Životní události.	133
14.8	Diagnostika pracovní zátěže.....	134
14.9	Zdroje pracovní zátěže.	135
14.9.1	Vlastní obsah a podmínky práce	135
14.9.2	Role v organizaci	136
14.10	Organizační teritorium	138
14.11	Mezilidské vztahy v práci.	138
14.12	Vývoj kariéry.....	139
14.13	Organizační struktura a klima.	139
14.14	Vztah práce - domov.	142
14.15	Pracovní šok (job shock).....	142
15	Metody hodnocení pracovní zátěže.....	144
15.1	Metody hodnocení neuropsychické zátěže.....	144
15.2	Hodnocení práce a pracovních podmínek	145
15.3	Percepce pracovní zátěže (Meister).....	145
15.4	Diagnostika úrovně zdraví.	148
15.5	Metody zachycující dynamiku změn v průběhu směny.	150
15.5.1	Subjektivní únava.....	150
15.5.2	Kritická frekvence splývání bliků (KFSB).....	150
15.5.3	Kritická frekvence blikání (KFB)	151
15.5.4	Stabilografie	151
15.5.5	Konfliktograf - reakční čas.....	151
15.5.6	8. subtest BTZS (GATB)	152
15.5.7	Písemný dispozitiv výběrový	152
15.5.8	Dotazník nálad - DNL.....	152
15.6	Hodnocení pro účely kategorizace prací a pracovišť	153
15.6.1	Psychická zátěž.	153
15.6.2	Zraková zátěž.	154
15.7	Příloha	156